ПРОГРАМА ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ
НА
ОБЩИНА ПАВЛИКЕНИ

2021-2027

приета с решение на Общински съвет Павликени

№ 298 от 25.02.2021 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

1. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ 3

1.1. ОСНОВАНИЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ 3

1.2. ПОЛИТИЧЕСКА РАМКА 3

1.3. ЕВРОПЕЙСКО И НАЦИОНАЛНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО 5

2. ПОЛИТИКА ПО ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ НА ОБЩИНА ПАВЛИКЕНИ .6

2.1. ПРОФИЛ НА ОБЩИНА ПАВЛИКЕНИ 6

2.2. СТРАТЕГИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ 7

2.3. НАЦИОНАЛНА ИНДИКАТИВНА ЦЕЛ ЗА ЕНЕРГИЙНИ СПЕСТЯВАНИЯ 8

3. СЪСТОЯНИЕ НА ЕНЕРГИЙНОТО ПОТРЕБЛЕНИЕ В ОБЩИНА ПАВЛИКЕНИ 13

3.1. ЕНЕРГИЙНА ИНФРАСТРУКТУРА И ЕНЕРГИЙНИ ИЗТОЧНИЦИ 13

3.2. ДАННИ ЗА ЕНЕРГИЙНОТО ПОТРЕБЛЕНИЕ ПРЕЗ 2019 – АНАЛИЗ 14

4. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ НА ПРОГРАМАТА 17

4.1. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ 17

4.2. ОБХВАТ 19

5. ПОЛИТИКИ И МЕРКИ В ПОДКРЕПА НА ОБНОВЯВАНЕ В НОВИЯ ПЕРИОД НА ПЛАНИРАНЕ 19

5.1. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ МЕРКИ 19

5.2. НОВИ ФИНАНСОВИ МЕХАНИЗМИ 20

5.3. ОРГАНИЗАЦИОННИ МЕРКИ 22

5.4. ТЕХНИЧЕСКИ МЕРКИ 22

6. ИЗБОР НА ДЕЙНОСТИ И МЕРКИ 22

6.1. ОРГАНИЗАЦИОННИ И ТЕХНИЧЕСКИ МЕРКИ 22

6.2. ОБЕКТИ 23

7. ИЗПЪЛНЕНИЕ, МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА НА ПРИЛАГАНИТЕ МЕРКИ 24

8. ОЧАКВАНИ ЕФЕКТИ И ОТЧЕТ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА 25

1. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1.1. ОСНОВАНИЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ

Изготвянето на Общинските Програми за енергийна ефективност (ПЕЕ) е регламентирано в чл. 12, ал. 2 от Закона за енергийна ефективност (ЗЕЕ), обн. ДВ бр. 35 от 2015 г., последно изменен и допълнен и изм. ДВ. бр. 21 от 13 март 2020 г. и е от основно значение за изпълнението на Държавната политика в областта на енергийната ефективност от всички държавни и местни органи.

За изпълнението на държавната политика в областта на енергийната ефективност, държавните и местните органи разработват, приемат и изпълняват програми за енергийна ефективност, съответстващи на целите, заложени в актове, приети от Министерски съвет, а именно:

- Стратегия за устойчиво енергийно развитие на Република България;
- Национални планове за действие по енергийна ефективност;
- Национален план за сгради с близко до нулево потребление на енергия;
- Национален план за подобряване на енергийните характеристики на отопляваните и/или охлаждани сгради - държавна собственост, използвани от държавната администрация;
- Национална дългосрочна програма за насърчаване на инвестиции за изпълнение на мерки за подобряване на енергийните характеристики на сградите от обществения и частния национален жилищен и търговски сграден фонд.

Програмите на общините се разработват и при отчитане на стратегическите цели и приоритети на интегрираните териториални стратегии за развитие на съответните региони за планиране от ниво 2 по чл. 4, ал. 3 от Закона за регионалното развитие и перспективите им за устойчиво икономическо развитие.

Средствата за изпълнение на програмите се осигуряват в рамките на бюджетите на държавните органи и на общините.

Дългосрочните стратегии и Програмите за енергийна ефективност, подлежащи на изготвяне от органите на държавната и местната власт, са инструмент за изпълнение на държавната политика в областта на енергийната ефективност (**ЕЕ**). Резултатите за изпълнението на програмите се предоставят ежегодно в Агенцията за устойчиво енергийно развитие (АУЕР).

Програмата по енергийна ефективност е отворен стратегически документ, който във всеки един момент може да бъде изменян и допълван по начин, който в максимална степен дава възможност за гъвкавост при реализацията на дейности и мерки за повишаване на енергийната ефективност, като елемент от политиката по устойчиво развитие.

1.2. ПОЛИТИЧЕСКА РАМКА

През 2019 г. в съответствие с изискванията на Парижкото споразумение, Четвъртият енергиен пакет „Чиста енергия за всички европейци“ определи новите европейски цели за енергийна ефективност, ВЕИ и спестявания на въглеродни емисии до 2030 г.

В дългосрочен план (до 2050 г.), целта за декарбонизация на европейската икономика е ясно заложена, като инвестиционният план за постигането е в основата на Европейския зелен пакт (Европейска зелена сделка) (COM(2019) 640 final) от 11 декември 2019 г. и в съответствие с ангажимента на ЕС за глобални действия в областта на климата в рамките на Парижкото споразумение.

Източник: ЕК, Европейският зелен пакт, Брюксел, 11.12.2019 г. COM(2019) 640 final

Европейският зелен пакт представлява отговор на предизвикателствата, свързани с климата и околната среда. Това е нова стратегия за растеж, която има за цел превръщането на ЕС в справедливо и благоденстващо общество с модерна, ресурсно ефективна и конкурентоспособна икономика, в която през 2050 г. няма да има нетни емисии на парникови газове и икономическият растеж няма да зависи от използването на ресурси.
Енергийно ефективното обновяване на сградния фонд е една от областите на действие чрез които ще се трансформира цялостната икономика на ЕС.
На сградния фонд все още се падат около 40 % от потреблението на енергия. **От друга страна изграждането, използването и санирането на сгради изискват значителни количества енергия и минерални ресурси.** Днес годишният процент на саниране на сградния фонд варира от 0,4 до 1,2 % в държавите членки. Този процент ще трябва най-малкото да се удвои, за да се постигнат целите на ЕС в областта на енергийната ефективност и климата. Успоредно с това 50 милиона потребители трудно поддържат домовете си достатъчно отоплени.
За да се справи с двойното предизвикателство, свързано с енергийната и ресурсна ефективност и достъпността на цените (енергийната бедност), ЕС и държавите членки следва **да дадат начало на „вълна на саниране" на публични и частни сгради.** Въпреки че увеличаването на процента на саниране е предизвикателство, санирането намалява сметките за енергия и може да намали енергийната бедност. То може също така да даде тласък на строителния сектор и е възможност за подкрепа на МСП и местните работни места.

Европейската Директива относно енергийните характеристики на сградите (ДЕХС; Директива /ЕС/ 844/2018) изисква от страните членки да изградят дългосрочни национални стратегии за обновяване с етапни цели и измерими показатели, така че изпълнението на глобалните европейски цели за Декарбонизация на сградния фонд да бъде обезпечено до 2050 г.

➢ **Енергийна ефективност**

- Преразглеждане на настоящата цел на ЕС от 32,5 % енергийна ефективност до 2030 г.;
- Стартиране на „вълна за сградно саниране" с цел подобряване качеството на жилищния фонд в ЕС;

- Засилване на ролята на стандартите за Еко проектиране, за да се гарантира, че потребителите от ЕС имат достъп до енергийно ефективни продукти.

➢ **Възобновяеми енергийни източници**

- Преразглеждане на настоящата цел за постигане на дял от 32 % енергия от възобновяеми източници в енергийния микс на ЕС до 2030 г.;
- Преразглеждане и коригиране на критериите за устойчивост на биомасата;
- Възприемане на нова европейска терминология и приемане на нова система за сертифициране за всички възобновяеми и ниско въглеродни горива.

1.3. ЕВРОПЕЙСКО И НАЦИОНАЛНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

1. 28/11/2018 - COM (2018) 773 - Чиста планета за всички — Европейска стратегическа дългосрочна визия за просперираща, модерна, конкурентоспособна и неутрална по отношение на климата икономика
2. Европейски зелен пакт https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_bg
3. План за възстановяване на Европа https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/recovery-plan-europe_bg
4. План за изпълнение на целта за климата до 2030 г. https://ec.europa.eu/clima/policies/eu-climate-action/2030_ctp_en
5. A renovation wave for Europe https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1603122220757&uri=CELEX:52020DC0662
6. Директива относно енергийните характеристики на сградите (Директива /ЕС/ 844/2018)
https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=CELEX:32018L0844&from=bg
7. ДИРЕКТИВА (ЕС) 2018/2002 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 11 декември 2018 година за изменение на Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност
https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:4372644
8. Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие към нея, приета с решение на Министерския съвет през 2019 г.
https://www.moew.government.bg/bg/klimat/mejdunarodni-pregovori-i-adaptaciya/adaptaciya/
9. Национален план за сгради с близко до нулево потребление на енергия 2015–2020
https://www.mrrb.bg/bg/nacionalen-plan-za-sgradi-s-blizko-do-nulevo-potreblenie-na-energiya-2015-2020-g/
10. Национална дългосрочна програма за насърчаване на инвестиции за изпълнение на мерки за подобряване на енергийните характеристики на сградите от обществения и частния национален жилищен и търговски фонд 2016-2020, https://www.mrrb.bg/bg/nacionalna-dulgosrochna-programa-za-nasurchavane-na-investicii-za-izpulnenie-na-merki-za-podobryavane-na-energijnite-harakteristiki-na-sgradite-ot-obstestveniya-i-chastniya-nacionalen-jilisten-i-turgovski-sgraden-fond-20-83541/
11. Национален интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021-2030 г.
https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/bg_final_necp_main_bg.pdf
12. Проект на Дългосрочна национална стратегия за подпомагане обновяването на националния сграден фонд от жилищни и нежилищни сгради до 2050г. http://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=5315
13. План за възстановяване и устойчивост (проект)
http://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=5572

- Закон за ограничаване изменението на климата;
- Закон за енергийната ефективност;

- Закон за енергетиката;
- Закон за енергията от възобновяеми източници;
- Наредба № Е-РД-04-1от 22 януари 2016 г. за обследване за енергийна ефективност, сертифициране и оценка на енергийните спестявания на сгради.
- Наредба № Е-РД-04-2 от 22 януари 2016 г. за показателите за разход на енергия и енергийните характеристики на сградите;
- Наредба № Е-РД-04-3 от 4 май 2016 г. за допустимите мерки за осъществяване на енергийни спестявания в крайното потребление, начините на доказване на постигнатите енергийни спестявания, изискванията към методиките за тяхното оценяване и начините за потвърждаването им;
- Наредба за методиките за определянето на националната цел за енергийна ефективност и за определянето на общата кумулативна цел, въвеждането на схема за задължения за енергийни спестявания и разпределяне на индивидуалните цели за енергийни спестявания между задължените лица;
- Наредба № 5 от 28 декември 2006 г. за техническите паспорти на строежите;
- Закон за устройство на територията;
- Наредба № 4 от 21 май 2001 г. за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти; ДИРЕКТИВА 2010/31/ЕС НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 19 май 2010 година относно енергийните характеристики на сградите (преработена версия на ДИРЕКТИВА 2002/91/ЕС);
- Други нормативни и поднормативни документи, имащи отношение към темата.

2. ПОЛИТИКА ПО ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ НА ОБЩИНА ПАВЛИКЕНИ

2.1. ПРОФИЛ НА ОБЩИНА ПАВЛИКЕНИ

- Функционален тип – трети;
- Територия - 622,569 km^2;
- Местоположение – Северен централен район за планиране, западна централна част на Област Велико Търново;

- Урбанизирана територия – 43 082 dka, включваща 20 населени места:
  - гр. Павликени и гр. Бяла Черква;
  - 18 села - Батак, Бутово, Вишовград, Върбовка, Горна Липница, Долна Липница, Димча, Дъскот, Караисен, Лесичери, Михалци, Мусина, Недан, Паскалевец, Патреш, Росица, Сломер, Стамболово.
- Земеделски територии – 49 160,49ха или 78,96% от територията;
- Горски територии – 5669,27 ха, предимно широколистни гори;
- Население – 20 605 жители (за 2019 г. източник НСИ);
  - Естествен прираст - отрицателен през последните години;
  - Безработица – 7,92% през 2019 (източник бюро по труда) при 4,2% за страната (източник НСИ).

- Икономика
  - Промишленост;
  - Хранително-вкусова промишленост;
  - Селско стопанство, вкл. отглеждане на декоративна растителност;
  - Търговия и услуги;
  - Строителство.
- Бюджет и финанси

Година	Приходи, млн. лв.	Разходи, млн. лв.
2018	18,524	16,591
2019	23,027	19,412
2020*	24,654	24,654
2021	30,545	30,545

* Бюджетът за 2020 г. е съгласно актуализирания план;

2.2. СТРАТЕГИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ

Мерките за повишаване на енергийната ефективност все по-често се разглеждат като средство не само за постигане на устойчиви енергийни доставки, намаляване на емисиите на парникови газове, повишаване на сигурността на доставките и намаляване на разходите за внос, но и за увеличаване на конкурентоспособността на ЕС. По тази причина енергийната ефективност е стратегически приоритет за енергийния съюз и ЕС поддържа принципа „енергийната ефективност на първо място“. **Подобряването на енергийната ефективност (**съотношението между изходното количество производителност, услуга, стока или енергия и вложеното количество енергия) продължава да е сред основните приоритети в енергийната политика на страната.
Общинските стратегически документи за енергийна ефективност приемат и отразяват амбицията на европейските и национални стратегически документи, и определят рамката на своя принос към поставените цели на национално ниво, като идентифицират предизвикателствата и възможните решения и очертават нужната политика за ресурсно обезпечаване и финансиране.
Чрез прилагане и изпълнение на устойчива енергийна политика, община Павликени се стреми да е енергийно ефективен и независим район с чиста околна среда и ниски разходи за енергия.

Енергийната общинска политика присъства в основния стратегически документ на Общината „План за интегрирано развитие на Община Павликени за периода 2021-2027“ чрез включените приоритети и мерките, както и с конкретни проектни предложения:
Приоритет 2: Модернизирана и съобразена с потребностите на населението и икономиката техническа инфраструктура.
Мярка 2: Проектиране и реконструкция на селищната улична инфраструктура, вкл. улично осветление**;**
Мярка 4: Обновяване и доизграждане на сграден фонд публична/частна общинска и държавна собственост и жилищни сгради, в т.ч. мерки за енергийна ефективност.
Приоритет 3: Развитие на социалната сфера и на човешкия потенциал
Мярка 1: Реконструкция на образователната и културната инфраструктури, в т.ч. мерки за енергийна ефективност;
Мярка 3: Подобряване на възможностите за практикуване и развитие на спорта – с проект за въвеждане на мерки за енергийна ефективност в Покрит плувен басейн, гр. Павликени.

Други стратегически документи на Община Павликени, свързани с енергийната ефективност:

- План за действие за устойчиво енергийно развитие до 2020 г. (подлежи на актуализация);
- Дългосрочна програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива (2020 г.- 2030 г.);
- Краткосрочна програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива (2019 г. - 2022 г.);.

2.3. НАЦИОНАЛНА ИНДИКАТИВНА ЦЕЛ ЗА ЕНЕРГИЙНИ СПЕСТЯВАНИЯ

2.3.1. Информационна основа

Състоянието на енергийната ефективност на територията на Общината не се различава от това в страната като цяло. Все още сградната инфраструктура е основен консуматор на енергия с около 40 % от общото енергийно потребление.

Общината, като институция, има пряк контрол само върху общинските обекти, но с изпълнението на проекти и инициативи за енергийна ефективност, тя косвено демонстрира възможностите за пестене на енергия и ограничаване на вредните емисии. Повишаването на енергийната ефективност на общинските обекти може да доведе до сериозни икономии и да бъде пример за подражание в останалите сектори. В плана за устойчиво енергийно развитие 2014-2020 на Община Павликени са определени действията, които трябва да предприеме Общината за изпълнение на заложените цели, а именно:

- Повишаване ефективността на енергопотреблението на обществените сгради;
- Повишаване ефективността на уличното осветление;

Община Павликени поддържа база данни за сградния фонд и разходите за енергопотребление на общинските обекти.

Създаването и поддържането на База данни за енергийната ефективност е задължение на експерт по регионално развитие и енергийна политика към Общината със съдействието на останалите общински структури.

Съгласно чл. 63, ал. 2 от ЗЕЕ, задълженията за общините по управление потреблението на енергия, в качеството им на собственици на сгради и системи за улично осветление , са:

- организиране на изпълнението на програмите за енергийна ефективност, както и на други мерки, които водят до енергийни спестявания,;
- поддържане на бази данни за месечното потребление на енергия;
- ежегодно изготвяне на анализи на енергийното потребление,

Въвеждането на Директива (ЕС) 2018/2002 и отмяната на Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност в българското законодателство със сега действащия Закон за енергийната ефективност (ЗЕЕ) на практика постави общините в Република България в ситуация, отчитаща разпоредбите на Директивата и на ЗЕЕ, по чиято сила на органите на държавната и местната власт вече не се разпределят индивидуални цели за енергийни спестявания, като част от националната задължителна цел за енергийни спестявания на Република България, тъй като тези органи понастоящем не са задължени лица, които отговарят за изпълнението на тази цел.

С Директива (ЕС) 2018/2002 от 11 декември 2018 година за изменение на Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност се установява обща рамка от мерки за насърчаване на енергийната ефективност в Съюза, за да се гарантира постигането на водещите цели на Съюза в областта на енергийната ефективност от 20 % за 2020 г. и от най-малко 32,5

% за 2030 г., и се създават условия за допълнителни подобрения на енергийната ефективност след тези дати.

Всяка държава членка определя индикативен национален принос в областта на енергийната ефективност за постигане на целите на Съюза за 2030 г. При определянето на този принос държавите членки отчитат, че енергийното потребление в Съюза през 2030 г. не трябва да надхвърля 1 273 Mtoe за първичната енергия и/или 956 Mtoe за крайната енергия. Държавите членки нотифицират този принос на Комисията като част от своите интегрирани национални планове в областта на енергетиката и климата (Национален интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021-2030 г., приет с Протокол № 8 на Министерския съвет от 27.02.2020 г.)

По измерение „Енергийна ефективност“ от Интегрирания план в областта на енергетиката и климата, България ще насочи усилията си към постигане на енергийни спестявания в крайното енергийно потребление - съсредоточавайки се върху подобряване на енергийните характеристики на сградите, както и в производството, преноса и разпределението на енергия.
В съответствие с приоритетите на ЕС за повишаване на енергийната ефективност България поставя енергийната ефективност на първо място, предвид значението ѝ за подобряване на енергийната сигурност на страната чрез намаляване на зависимостта от внос на енергия, за намаляване разходите за енергия на бизнеса и домакинствата, за създаване на повече работни места, за подобряване качеството на въздуха и повишаване качеството на живот на гражданите.
В тази връзка са определени национални цели за постигане на 27,89% намаление на потреблението на първична енергия и 31,67% намаление на крайното потребление на енергия до 2030 г., спрямо референтния сценарий PRIMES 2007 г.
България поставя акцент върху алтернативните политики и мерки за насърчаване на енергийната ефективност. Такива мерки включват финансови стимули за изпълнението на проекти за енергийна ефективност, насърчаването на договори с гарантиран резултат (ЕСКО договори) и обновяването на съществуващия сграден фонд, с оглед увеличаване на броя на сградите с близко до нулево потребление на енергия.

2.3.2. Резултати от реализирани проекти

С въвеждането на редица енергоспестяващи мерки в общинските сгради през годините Община Павликени, в качеството си на краен клиент на енергия, е доказала изпълнението на поставената ѝ цел за енергийни спестявания след повторно извършване на енергийни одити с конкретно издадени удостоверения за енергийни спестявания от АУЕР по реда на Наредба № Е-РД-04-3 от 04.05.2016 г.
При индивидуална индикативна цел, като собственик на сгради с РЗП над 1000 м2 от 1,52 GWh или 0,09 ktoe, Община Павликени е преизпълнила своята цел с 184%, или 2,786 GWh енергийни спестявания, доказани с издадените от Агенцията за устойчиво енергийно развитие, удостоверения за енергийни спестявания.
През 2018 г. Община Павликени направи енергиен одит на всички общински сгради с изпълнени енергоспестяващи мерки с цел доказване, сертифициране и оценка на постигнатите енергийни спестявания, резултатите от които са представени в таблицата по-долу:

ОБЕКТ	№	ИНФОРМАЦИЯ ЗА МЯРКАТА НАИМЕНОВАНИЕ	ДОКАЗАНИ СПЕСТЯВАНИЯ	
			КРАЙНА ЕНЕРГИЯ, MWh/год.	ЕМИСИИ CO_2, tCO_2/год.
ДГ № 1 ГР. ПАВЛИКЕ-	1	подмяна на дограма	32,50	6,56
	2	топлоизолиране на покриви	8,86	1,79

ОБЕКТ	№	ИНФОРМАЦИЯ ЗА МЯРКАТА НАИМЕНОВАНИЕ	ДОКАЗАНИ СПЕСТЯВАНИЯ	
			КРАЙНА ЕНЕРГИЯ, MWh/год.	ЕМИСИИ CO_2, tCO_2/год.
НИ	3	топлоизолиране на стени	34,07	6,88
	4	подмяна на отоплителни тела, монтаж на термостатични вентили(проектна температура и температура с понижение)	18,45	3,73
	5	изграждане на нова АС(авт. Управление и КПД топлоснабдяване)	20,12	4,06
	6	изграждане на нова АС(част производство на БГВ) и подмяна на разпределителна мрежа	9,10	7,45
	7	монтаж на слънчево-колекторна инсталация	12,12	9,93
	8	Спестена първична Енергия от замяна на енергоносител при	0,00	20,63
	9	монтаж на нова циркулационна помпа за отопление	1,44	1,18
	10	подмяна на осветление	1,81	1,48
		ОБЩО	**138,47**	**63,69**
ДЕТСКА ЯСЛА	1	подмяна на дограма	68,57	13,85
	2	топлоизолиране на покриви	69,78	14,09
	3	топлоизолиране на стени	79,66	16,09
	4	отоплителна инсталация	40,97	8,28
	5	монтаж на слънчево - колекторна инсталация	20,91	4,22
	6	осветление	6,14	5,03
	7	подмяна на циркулационни помпи	2,91	2,38
		ОБЩО	**288,94**	**63,94**
ДГ № 4 ГР. ПАВЛИКЕНИ	1	подмяна на дограма	76,51	27,78
	2	топлоизолиране на покриви	86,52	31,42
	3	топлоизолиране на стени	83,34	30,26
	4	топлоизолиране на подове	2,02	0,73
	5	ремонт на ВОИ и циркулационна помпа за отопление	41,67	15,83
	6	подмяна на водогреен котел и смяна на горивна база	36,41	13,22
	7	монтаж на слънчево - колекторна инсталация	31,14	13,67
	8	подмяна на осветление	8,05	6,59
		ОБЩО	**365,66**	**139,51**
ДГ № 5 ГР. ПАВЛИКЕНИ	1	подмяна на дограма	29,2	5,9
	2	топлоизолиране на покриви	103,85	20,98
	3	топлоизолиране на стени	45,56	9,2
	4	монтаж на слънчево - колекторна инсталация	17,2	24,91
	5	осветление	2,7	2,21
		ОБЩО	**198,51**	**63,2**
ДСХ С. КАРАИСЕН	1	топлоизолиране на покриви	14,92	8,25
	2	подмяна на котел	25,2	13,93

ОБЕКТ	№	ИНФОРМАЦИЯ ЗА МЯРКАТА НАИМЕНОВАНИЕ	ДОКАЗАНИ СПЕСТЯВАНИЯ	
			КРАЙНА ЕНЕРГИЯ, MWh/год.	ЕМИСИИ CO_2, tCO_2/год.
	3	отоплителна инсталация и подмяна на циркулационна помпа за отопление	31,24	17,72
	4	инсталация за БГВ	63,73	52,20
		ОБЩО	**135,1**	**92,1**
МБАЛ ГР. ПАВЛИКЕНИ	1	подмяна на дограма	545,5	156,47
	2	топлоизолиране на покриви	96,50	27,68
	3	топлоизолиране на стени	288,50	82,75
	4	разпределителна мрежа	63,90	12,91
	5	монтаж на слънчево - колекторна инсталация	142,38	99,04
	6	осветление	91,73	75,13
	7	котелно	158,22	31,96
		ОБЩО	**1 386,72**	**485,93**
ОУ БАЧО КИРО ГР. Б. ЧЕРКВА	1	подмяна на дограма	32,65	12,73
	2	топлоизолиране на покриви	34,09	13,29
	3	топлоизолиране на стени	86,83	33,85
	4	котелно и отоплителна инсталация и подмяна на циркулационна помпа за отопление	49,95	20,65
	5	осветление	2,65	2,17
		ОБЩО	**206,17**	**82,68**
АДМ. СГРАДА ОБЩИНА ПАВЛИКЕНИ	1	топлоизолиране на покриви	23,99	27,63
	2	котелно	32,38	37,3
	3	охладителна система и подмяна на водни циркулационни помпи	10,87	8,9
		ОБЩО	**67,23**	**73,83**
		ОБЩО СПЕСТЯВАНИЯ	**2 786,80**	**MWh/г.**
		ОБЩО СВОБОДНИ	**1 269,32**	**MWh/г.**
		ИЗПЪЛНЕНА ИНДИВИДУАЛНА ЦЕЛ	**1 517,48**	**MWh/г.**

Всички сгради с въведени енергоспестяващи мерки отговарят на нормативните изисквания за клас на потребление на енергия съгласно Наредба 7 за енергийна ефективност на сгради.
През 2019 г, в резултат участието на Община Павликени в публичен търг с предмет „Покупка на Удостоверения за енергийни спестявания" на „ЧЕЗ Електро България" АД София, задължено лице по ЗЕЕ, са прехвърлени 12 броя Удостоверения за енергийни спестявания (УЕС), издадени за мерките въведени в експлоатация през 2016 г. в общ размер 1 269,32 MWh/год. за сумата от 91 340,27 лв. без ДДС.
Въпреки ограничените средства и след направен задълбочен анализ и избор на приоритетни обекти, в периода 2017 – 2020 г. Община Павликени е реализирала проекти, въвеждащи енергоспестяващи мерки на обща стойност 1 537,844 хил. лв. финансирани от структурните фондове на ЕС, национални и европейски донорски програми, и от собствен бюджет.
В таблицата по-долу е представен ефектът от реализираните проекти през периода 2017-2020 г. като инвестиции, очаквани годишна икономия на енергия и спестени емисии CO2 в резултат от реализираните дейности.

Год.	инвестиция, хил. лв	спестени средства/год, хил. лв	спестени емисии, т/год
2017	0	0	0
2018	673,120	144,81	311,90
2019	59,900	9,51	171,11
2020	804,824	83,51	118,39

През периода 2017 – 2020 г, са реализирани енергоспестяващи мерки в сгради, общинска собственост както следва:

№	год.	Сграда	ECM мерки	Стой-ност/лв.
1.	2018	ПГАТ „Цанко Церковски“, гр. Павликени, бул. „Руски” № 47, Учебна сграда	Подмяна на съществуваща дограма с нова алуминиева или PVC с двоен стъклопакет, Топлинно изолиране на външни стени и покрив, Нова котелна и отоплителна инсталация на природен газ, подмяна на инсталация и нови осветителни тела	399 310,00
2.	2018	ПГАТ „Цанко Церковски“, гр. Павликени, бул. „Руски” № 47, Учебна работилница	Топлинно изолиране на външни стени EPS 100mm, покрив - нова топлоизолационна система сандвич панели с каменна вата 120мм, Нова котелна и отоплителна инсталация на природен газ, подмяна на инсталация и нови осветителни тела	273 810,00
3.	2019 2020	ОУ „Филип Тотю”, с. Върбовка	Нова отоплителна инсталация, закупен и въведен в експлоатация котел на пелети; Сменена стара дървена дограма	49 999,69 15 600,00
4.	2020	Читалище Братство-1884, гр. Павликени, пл. „Свобода” 7	Хидро- и топлоизолация на покрив, топлоизолация на стени, подмяна на дограма, нов котел на природен газ, нова отоплителна инсталация	487 524,00 лв. (съгласно обследване за ЕЕ)
5.	2020	СУ Бачо Киро, гр. Павликени, ул. ”Св. Св. Кирил и Методий” № 53, сграда среден курс	Топлоизолация на таван, фасади, подмяна на отоплителната инсталация, осветление	256 507,34
6.	2020	Комплекс за Социални услуги гр. Павликени	Подмяна хидроизолация на покрив, топлоизолация на външни стени.	45 193,90

През 2020 година е направено обследване за енергийна ефективност на сградите на ПГАТ „Ц. Церковски” в гр. Павликени с цел определяне класа на енергопотребление на сградите след изпълнение на пакета ECM, предписани в предходно обследване. Обследването има за цел доказване на постигнатите спестявания на енергия и издаване на Удостоверения за енергийни спестявания съгласно Наредба Е-РД-04-1/22.01.2016 г.

По НПЕЕМЖС през 2018 г. са приключени строително-монтажните работи за въвеждане на енергоспестяващи мерки на 1 (една) многофамилна жилищна сграда в гр. Павликени. Още две сдружения на собствениците чрез Община Павликени са подали заявления и очакват финансиране.

През периода 2017-2020 г. с цел проектна готовност, са направени обследвания за енергийна ефективност на сгради, общинска собственост.

№	год.	Сграда	Предвидени енергоспестяващи мерки (ECM)	Клас след изпълнени ECM
1.	2016	Покрит плувен басейн, гр. Павликени	Изграждане на система слънчеви колектори за загряване на водата; монтиране на газов котел, покривало за басейна	**A**
2.	2018	Спортна зала, гр. Павликени, бул. „Раковски” №2	Топлинно изолиране на външни стени, подмяна на дограма, изграждане на система от слънчеви колектори, изграждане на съвременни енергоефективни вентилационни системи, осветителна система	**A**
3.	2018	СУ Бачо Киро, гр. Павликени, ул.”Св. Св. Кирил и Методий” № 53, сграда среден курс	Топлинно изолиране на част от фасадните стени на сградата; Топлинно изолиране на покрива на сградата. Топлинно изолиране на под над неотопляем сутерен. Нови отоплителни тела, Осветителна система, Нови осветителни тела	**C**
4.	2020	ОУ Климент Охридски, гр. Павликени, ул.” Илия Златев” №2	Външна топлоизолация на фасадни стени и надземните части на отопляем и неотопляем сутерен; Топлоизолиране на покриви; Подмяна на ВОИ; Подмяна на част от осветителните тела	**C**

С цел проектна готовност, са направени обследвания за енергийна ефективност и на системите за изкуствено улично осветление във всички селища на общината.

№	год.	Предвидени енергоспестяващи мерки (ECM)	
1.	2017	Всички населени места в община Павликени	Подмяна на съществуващите улични и паркови осветители с нови енергийно-ефективни; Нова интелигентна система за контрол, наблюдение и управление на уличното и парково осветление и прецизиране на времевия график за включване и изключване на осветлението.
2.	2019	Гр. Павликени и гр. Бяла черква	Подмяна на съществуващите улични и паркови осветители с нови енергийно-ефективни; Въвеждане на система за управление на уличното осветление; Монтаж на осветители комплектувани с фотоволтаични панели.

3. СЪСТОЯНИЕ НА ЕНЕРГИЙНОТО ПОТРЕБЛЕНИЕ В ОБЩИНА ПАВЛИКЕНИ

3.1. ЕНЕРГИЙНА ИНФРАСТРУКТУРА И ЕНЕРГИЙНИ ИЗТОЧНИЦИ

Електроенергийна инфраструктура

Енергийната инфраструктура на община Павликени е собственост на ЕРП Север АД. Всички населени места в общината са електрифицирани, захранвани основно от подстанция Павликени (110/20 kV) посредством въздушни, а в гр. Павликени и кабелни, електропроводи 20 кV. На територията на Община Павликени има общо седем обекта в експлоатация за производство на електрическа енергия от ВИ (водна и слънчева енергия) с обща инсталирана мощност 6,888640 MW. (по данни на АУЕР).

По поречието на река Росица са изградени и работят две водноелектрически централи – ВЕЦ „Росица 2” и ВЕЦ „Росица 3”, частна собственост. През 2015 година е пусната в експлоатация и Микро водна електрическа централа (МВЕЦ) Павликени.

На територията на общината има и три фотоволтаични електроцентрали (ФтЕЦ) „Долна Липница", ФтЕЦ „Долна Липница-1" и ФтЕЦ „Росица".
През последните две години на територията на общината от фирми и частни лица се изграждат още 4 фотоволтаични съоръжения за собствени нужди.
Уличното осветление е с различна степен на изграденост в различните населени места. В общинския център степента на изграденост е над 90%, а в останалите населени места на територията на общината е изградено на около 40% по данни на ОУПО Павликени.

Газоразпределителна мрежа
„Овергаз Мрежи" АД е дружеството, осигуряващо снабдяване с природен газ на територията на община Павликени.
Газифицирани са гр. Павликени и частично с. Бутово. Към 2020 г. дължината на изградената газоразпределителна мрежа в на територията на общината е 40 594 m., от които 34 563 m. са разпределителни газопроводи, а 6 031 m са газопроводни отклонения , показани в таблицата по-долу:

Населено място	Разпределителен газопровод, м	Газопроводни отклонения, м	Общо, м
Гр. Павликени	32618	5602	38220
С. Бутово	1945	429	2374
Общо:	34563	6031	40594

Информация за количествата, доставена енергия на крайни клиенти на територията на Община Павликени през 2019 г.

	Общо
Доставени количества природен газ, крайни клиенти, хил. н. куб. м.	2062,88
Доставена енергия от природен газ, MWh	19803,6
Спестена крайна енергия, MWh	3101,30
Спестена първична енергия, MWh	4889,48
Редуцирани емисии CO2,хил. тона	2472,18

Източник: Овергаз Мрежи АД

3.2. ДАННИ ЗА ЕНЕРГИЙНОТО ПОТРЕБЛЕНИЕ ПРЕЗ 2019 – АНАЛИЗ

Групите от крайни потребители със сравним модел на потребление на енергията за Община Павликени са определени както следва:

Сектор		Група	
1	Администрация	**А**	Административни и обществени сгради
2	Образование	**Б**	Училища
		В	Детски градини и Обединени детски заведения
3	Социални дейности	**Г**	Заведения за социални грижи
4	Битови и комунални дейности /БКД/	**Д**	Осветление на улици и площади /Улично осветление/

Енергийно потребление през 2019 година по типове енергоносители

енергоносител	ел. енергия сгради	ел. енергия УО	природен газ	въг-лища	нафта	дърва за горене	пелети	общо
kWh/год.	724 125	1 027 985	2 253 873	0	0	0	376 992	4 382 975

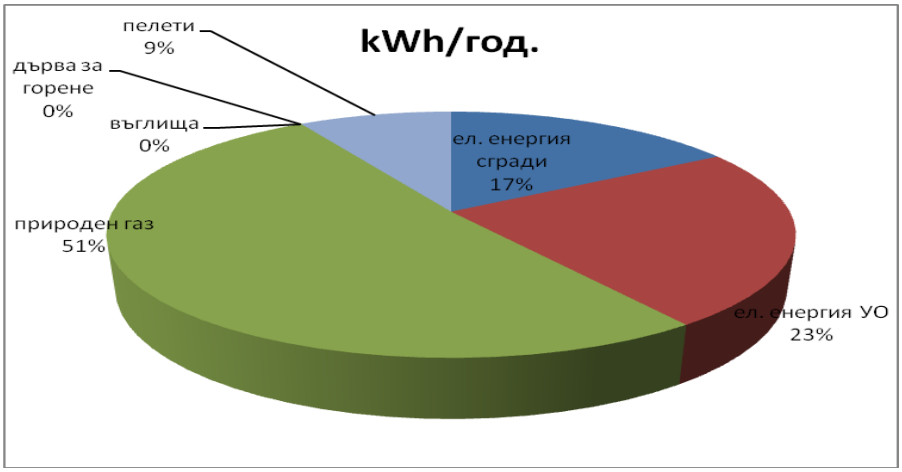

Енергийно потребление през 2019 година по стойност на енергоносителите

енергоноси-тел	ел. енер-гия сгради	ел. енер-гия УО	природен газ	въгли-ща	нафта	дърва за горене	пелети	общо
лв./год.	163 172	195 651	161 295	0	0	10 582	26 233	530700

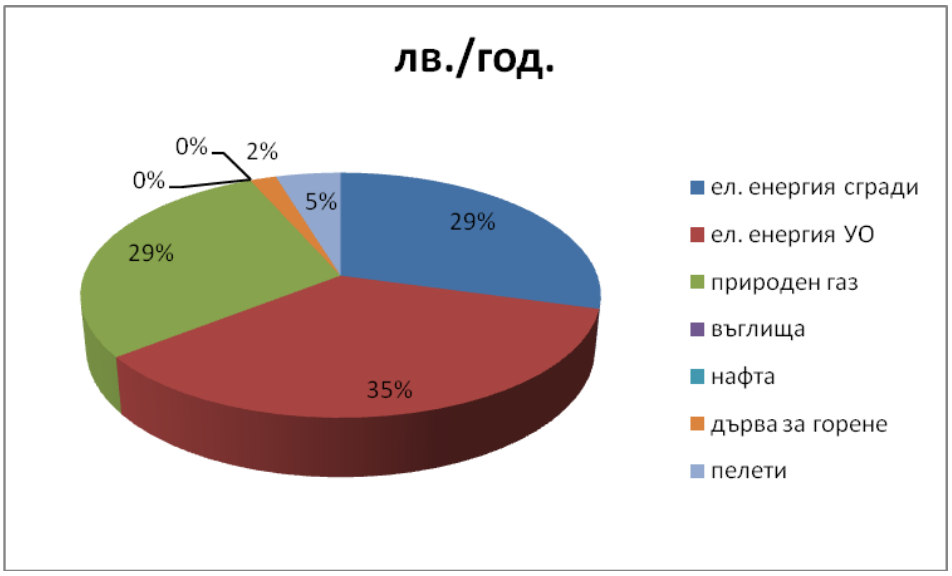

Енергоносителите като източник на въглеродни емисии

енергоноси-тел	ел. енер-гия сгради	ел. енер-гия УО	природен газ	въг-лища	нафта	дърва за горене	пелети	общо
tCO2	495	702	557	0	0	0	2	1 753

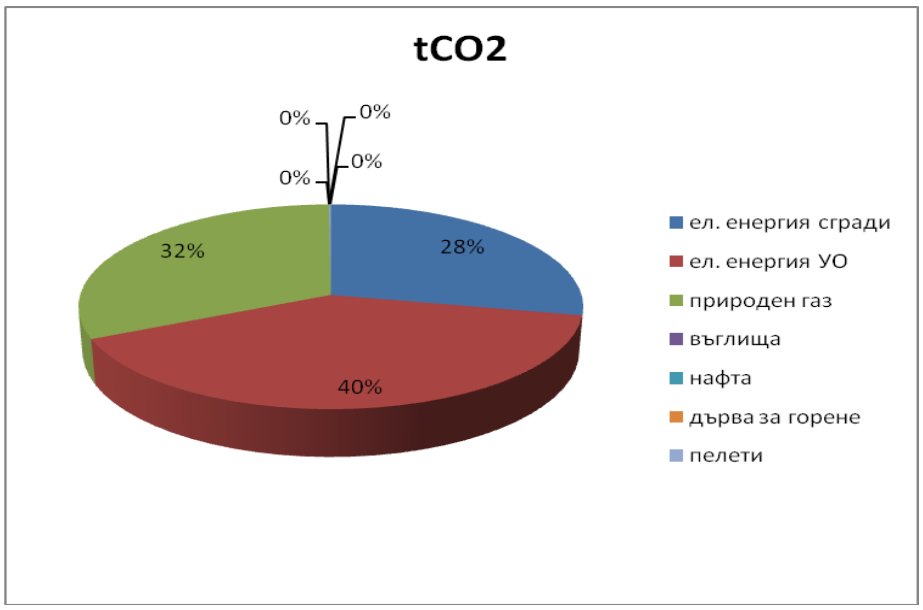

Енергийно потребление през 2019 година по целеви групи и енергоносители

	административни сгради	училища	детски градини и ОДЗ	социални грижи	УО	общо
ел. енергия	300 031	164 724	131 744	127 626	1 027 985	1 752 110
природен газ	503 590	1 073 713	412 240	264 330	0	2 253 873
въглища	0	0	0	0	0	0
нафта	0	0	0	0	0	0
дърва за горене	0	0	0	0	0	0
пелети	0	298 848	0	78 144	0	376 992
KWh/год.	803 621	1 537 285	543 984	391 956	1 027 985	4 382 975
%	18	35	12	9	23	100

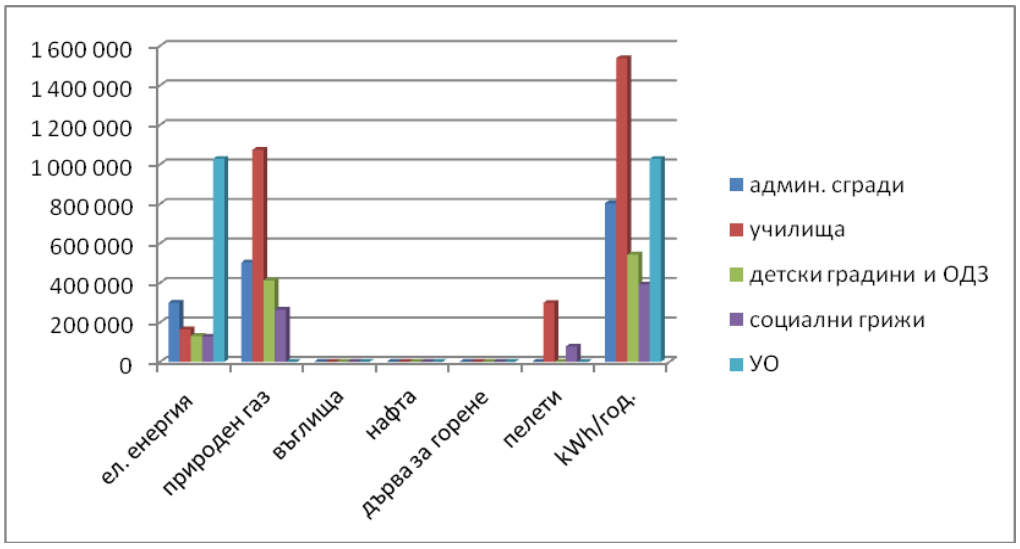

Сравнение на енергопотреблението в Община Павликени през 2019 с 2016г.

енергоносител	Процент от общата консумация			Процент от общия разход			Процент от отделените парникови газове		
година	2011	2016	2019	2011	2016	2019	2011	2016	2019
Природен газ	44%	35%	51%	30%	19%	30%	25%	19%	32%
Електрическа енергия	36%	50%	40%	53%	74%	68%	58%	73%	68%
Въглища	11%	7%	0	4%	2%	0	12%	7%	0
Нафта	7%	2%	0	13%	2%	0	5%	1%	0
Дърва и пелети	2%	6%	9%	0	3%	5%	0	0	2%

Изводи
В сравнение с 2016 година, през 2019 природният газ е с водеща позиция като най-използван енергоносител, което се дължи на подмяната на отоплителните системи.
От изнесените по-горе данни е видно, че икономически най-изгодно и същевременно щадящо околната среда е използването на природен газ и възобновяеми източници на енергия – дърва и пелети.
От основно значение е инсталирането на нови отоплителни котли с висок КПД и нови отоплителни инсталации с малки загуби.

Най-големи консуматори на енергия в общината продължават да бъдат училищата с 35% и уличното осветление с 24% дял от общата консумация на енергия.

Усилията ни занапред трябва да са насочени не само към изпълнение на проекти за въвеждане на енергоспестяващи мерки в общинските сгради и за обновяване на уличното изкуствено осветление, но и за въвеждане на модерно сградно управление на консумацията на енергия и работа с потребителите, обитаващи общинските сгради за ефективно и отговорно използване на енергията.

4. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ НА ПРОГРАМАТА

4.1. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ

Основна цел на разработването на програмите за енергийна ефективност е да бъдат идентифицирани основните възможни дейности и мерки, които да доведат до пестене и управление на енергията, както и проектите за тяхното изпълнение.
Предизвикателствата на бъдещото планиране са високите цели за опазване на климата и неутрална икономика, поставени на европейско и национално ниво, като за постигането им все по-важна роля и по-големи отговорности ще имат местните власти.

Приоритет 1: Модернизация на инфраструктурата и повишаване комфорта за работа и живот.
Цел 1.1. Въвеждане мерки за повишаване енергийната ефективност на общинския сграден фонд.
Необходими мерки:
- Извършване на енергийни обследвания и сертифициране на сградите, общинска собственост, попадащи в обхвата на ЗЕЕ – да се предвижда дълбоко обновяване до класове В и А и по-високи в съответствие с разполагаемия финансов ресурс.

- Подобряване на техническите показатели на ограждащите конструкции на обектите както и работата на сградните инсталации: котелни инсталации и абонатни станции, инсталации за отопление, топла вода и вентилация.
- Извършване на повторни обследвания за енергийна ефективност след изпълнение на предписаните мерки с цел доказване на спестяванията и издаване на Удостоверения за енергийни спестявания.

Цел 1.2. Подготвяне и администриране въвеждането на мерки за повишаване на енергийната ефективност на държавни и жилищни сгради на територията на общината.
Необходими мерки:
- Популяризиране на мерки за енергийна ефективност в сградния сектор по проекти финансирани от ЕС и други грантове;
- Административна и техническа взаимопомощ при участие на собствениците на жилищните сгради в проекти, финансирани от европейски и донорски програми за повишаване на енергийната ефективност.

Цел 1.3. Ефективно управление на уличното осветление.
Необходими мерки:
- Обновяване на съществуващото изкуствено улично осветление;
- Въвеждане на система за автоматично управление и контрол.

Цел 1.4. Повишаване на дела на използване на енергия от възобновяеми източници в публичния сектор.
Необходими мерки:
- Монтаж на фотоволтаични системи на покриви и фасади на общински сгради, за производство на електроенергия;
- Монтаж на слънчеви колектори за производство на битова гореща вода;
- Използване на енергия и от възобновяеми източници при системите на изкуствено улично осветление въвеждане на хибридно улично осветление.

Приоритет 2: Повишаване на енергийната ефективност в местната икономика.

Цел 2.1. Насърчаване на мерките за енергийна ефективност в частния сектор и повишаване дела на използването на ВЕИ.
Необходими мерки:
- Популяризиране на мерки за енергийна ефективност по проекти, финансирани от ЕС и други грантове;
- Административна и техническа взаимопомощ при участие на бенефициентите в проекти, финансирани от европейски и други донорски програми за повишаване на енергийната ефективност;

Приоритет 3: Повишаване капацитета на заинтересованите страни, сътрудничество при осъществяване на енергийните цели.

Цел 3.1. Повишаване на местния капацитет за устойчиво енергийно развитие.
Необходими мерки :
- Обучение на експерти в местната администрация от ресорните звена, ангажирани в планирането, изпълнението и контрола на капиталовите инвестиции и политиките по териториално развитие;
- Разработване и внедряване на правила за енергийно ефективно поведение на служителите в общинска администрация и други общински структури;

- Създаване на международни партньорства, подготовка и изпълнение на партньорски проекти в областта на енергийната ефективност.

Цел 3.2. Проучване потенциала за енергийна ефективност и енергия от възобновяеми източници и възможностите за неговото оползотворяване.
Необходими мерки:
- Проучване потенциала на територията на общината по отношение наличието и използваемостта на енергия от възобновяеми източници;
- Проучване на месните нужди от техническа помощ в областта на енергийната ефективност и ВЕИ;
- Проучване на алтернативни възможности за финансиране на енергийни проекти.

4.2. ОБХВАТ
Настоящата програма за енергийна ефективност се приема за периода 2021- 2027 година. Програмата обхваща всички дейности, които могат да доведат до измеримо намаляване на енергопотреблението на общинския сграден фонд.

5. ПОЛИТИКИ И МЕРКИ В ПОДКРЕПА НА ОБНОВЯВАНЕ НА СГРАДНИЯ ФОНД В НОВИЯ ПЕРИОД НА ПЛАНИРАНЕ

„Мерките за повишаване на енергийната ефективност са действията, които водят до проверимо, измеримо или оценимо повишаване на енергийната ефективност при крайното потребление на енергия, както и при производството, преноса и разпределението на енергия.”- ЗЕЕ, чл. 30. Дейностите за повишаване на енергийната ефективност са дефинирани в чл. 29 от ЗЕЕ.

С решение на МС в края на януари 2021 е приета Дългосрочна национална стратегия за подпомагане обновяването на националния фонд от жилищни и нежилищни сгради 2021-2050 г. с основни компоненти:
Преглед на Националния сграден фонд; Определяне на икономически ефективни подходи за обновяване; Примерни пакети от мерки; Пътна карта 2021 –2050 г. с конкретни етапни цели; Стратегически цели, приоритети; Финансиране.

Стратегията предвижда до 2050 г. да бъде обновен 60% от жилищния фонд и близо 17% от нежилищния. Очаква се това да доведе до спестяване на 7329 GWh енергия годишно, с което емисиите на парникови газове да намалеят с 3 274 453 тона CO^2.

5.1. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ МЕРКИ

Правомощията и задълженията на общинските власти се определят от Законодателната рамка на национално ниво, която ще бъде изменяна в следните насоки в зависимост от новите цели.

Законодателна рамка:
- Въвеждане на изисквания, по-високи от минималните, по отношение на основно обновяване на сградите при финансиране по проекти с грантов компонент;
- Въвеждане на специални разпоредби, за да се осигурят оптимални характеристики на техническите сградни инсталации;
- Въвеждане на незадължителната обща схема определяне на подготвеността на сградите за интелигентно управление;
- Специални разпоредби, срокове и стимули за трансформация на съществуващи сгради във висок клас на енергийна ефективност;

- Диференциране интензитета на помощта в зависимост от постигането на по-висок клас на ЕЕ;
- Подобряване на правната рамка, в която оперират етажните собствености;
- Създаване и насърчаване използването на „специализиран посредник“ за предоставяне на експертна помощ на етажната собственост през целия процес на обновяване;
- Насърчаване използването на чисти източници за отопление или такива с по-ниски емисии от твърдите горива.

Устойчиви финансови инструменти, подходящи за различните целеви групи:
- Създаване на механизми за подялба на риска между публични институции и търговски банки;
- Мобилизиране на частни инвестиции, вкл. чрез Схемата за задължения за енергийна ефективност;
- Използване ресурсите на МФИ за структуриране на механизмите;
- Стандартизиране на процеси и документи ще подпомогне организацията и възможностите за намаляване на разходите;
- Създаване на платформи за окрупняване на сходни проекти на общинско или регионално ниво;
- Разработване на различни програми за обновяване с отчитане спецификата на отделните типове жилищни сгради;
- Диференцирано финансово участие на собствениците в многофамилни сгради; отделен механизъм за домакинства с ниски доходи;
- Диференциране на компонент БФП и на регионален принцип;
- Осигуряване на пазарно атрактивен източник за финансиране: дългосрочни и безлихвени кредити за собствениците.

Национални фондове, финансови механизми и инструменти:
- Зелени облигации;
- Енергийни ефективни (зелени) ипотеки
- Специализирани кредитни линии;
- Финансиране чрез сметката за електроенергия
- Гаранционни фондове и механизми за споделяне на кредитен риск;
- Договори с гарантиран резултат;
- Револвиращи фондове за енергийна ефективност.

Реализираните от местните власти дейности и мерки ще допринасят в голяма степен за изпълнението на визията, стратегическите цели и приоритети на Стратегията, а именно: Сграден фонд на Република България, обновен и декарбонизиран до 2050 г., който осигурява високо качество на живот в здравословна, безопасна, енергийно ефективна, модернизирана и високотехнологична среда на обитаване, основана на комплекс от обвързани фактори, като активно участие на потребителите за ефективното използване на енергия, управление на производството и потреблението на енергия в сградите и професионално управление на сградния фонд.

5.2. НОВИ ФИНАНСОВИ МЕХАНИЗМИ

✓ **Фонд за Декарбонизация със средства по Европейските фондове за кохезионна политика 2021-2027** - консолидиран и ясно разпознаваем фонд, който ще включва голям кръг заинтересовани страни и успешно ще адресира необходимостта от финансиране за широка група бенефициенти.

✓ **„Вълна на обновяване” / Renovation Wave**

Цели:
- Удвояване на годишните нива на енергийно обновяване на сградите през следващите десет години;
- Подобряване качеството на живот на хората, които живеят в и използват сградите;
- Намаляване на емисиите на парникови газове в Европа;
- Създаване на нови зелени работни места в строителния сектор.

Ключови принципи:
- Енергийната ефективност на първо място;
- Достъпност;
- Декарбонизация и интеграция на възобновяемите енергийни източници;
- Жизнен цикъл и ефективност на ресурсите;
- Високи здравни и екологични стандарти;
- Справяне с двойните предизвикателства на зеления и дигиталния преход;
- Уважение към естетиката и качеството на архитектурата.

Фокусни области:
- Справяне с енергийната бедност и сградите с най-лоши показатели;
- Обновяване на обществени сгради, като административни, образователни и здравни заведения;
- Декарбонизация на отоплението и охлаждането.

Области на намеса и водещи действия
1. Укрепване на информацията, правната сигурност и стимули за публични и частни собственици и наематели да предприемат обновяване.
2. Осигуряване на адекватно и добре насочено финансиране.
3. Увеличаване на капацитета за подготовка и изпълнение на проекти.
4. Насърчаване на цялостни и интегрирани интервенции за обновяване на интелигентни сгради, интегриране на възобновяема енергия и възможност за измерване на действителното потребление на енергия.
5. Осъществяване на строителната екосистема годна да осигури устойчиво обновяване, базирано на използване и повторна употреба на устойчиви материали и интегриране на природни решения.
6. Използване на обновяването като начин за справяне с енергийната бедност и достъпа до здравословни жилища за всички домакинства, включително за хора с увреждания и за възрастни хора.
7. Насърчаване на декарбонизацията на отоплението и охлаждането.

✓ **Възможности по Инструмент за устойчивост и възстановяване**

Проект	**Бенефициент**
Енергийно обновяване на държавни и общински сгради до достигане на висок енергиен клас и използване на енергия от възобновяеми източници	Публични органи –държавни и общински администрации
Енергийно ефективни общински системи за външно изкуствено осветление	Общински администрации (по смисъла на чл. 14 от Закона за местното самоуправление и местната администрация)
Продължаване на обновяването на жилищния сграден фонд	Домакинства
Финансиране на единични мерки за	Домакинства

енергийна ефективност в еднофамилни сгради и многофамилни сгради, които не са свързани към топлопреносни и газопреносни мрежи.	
Обновяване за енергийна ефективност на промишлени сгради	Сектор „Индустрия“

5.3. ОРГАНИЗАЦИОННИ МЕРКИ

Изграждане на административен и професионален капацитет

- Комуникационна програма за разясняване на ползите от основното обновяване на Национално и местно ниво
- Обслужване на едно гише (вкл. предоставяне на персонализирани съвети на собственици на сгради и инвеститори)
- Обвързване на обучителните програми в средните и висшите училища със съвременните тенденции и практики в сферата на ЕЕ. Специални разпоредби за обучение и квалификация на монтажници и консултанти.
- Изграждане на капацитет на местно равнище - за общински специалисти, енергийни консултанти, проектанти и строителни специалисти.
- Повишаване капацитета на общинските власти във връзка със задълженията им за общинско енергийно планиране.

5.4. ТЕХНИЧЕСКИ МЕРКИ

Липсата на единна база данни на сградния фонд, липсата на системна поддръжка на жилищните сгради могат да се преодолеят със следните конкретни технически мерки:

- Създаване на единна цифрова система за набиране на информация (база данни) за съществуващия сграден фонд;
- Създаване на единна система за набиране на информация за целите на провежданите социални политики касаещи енергийно уязвими групи от населението;
- Насърчаване използването на по-качествени материали и нови технологии при обновяване за ЕЕ;
- Пакетни решения за сходни типове сгради;
- Разширяване на техническият паспорт с част за планиране на енергийното обновяване.

Източници на информация:

- Дългосрочна национална стратегия за подпомагане обновяването на националния фонд от жилищни и нежилищни сгради 2021-2050 г.;
- Проект на План за възстановяване и устойчивост на Република България.

6. ИЗБОР НА ДЕЙНОСТИ И МЕРКИ

6.1. ОРГАНИЗАЦИОННИ И ТЕХНИЧЕСКИ МЕРКИ

Наред с постигнатото до тук има предпоставки за създаване на условия за все по-ефективно и екологосъобразно използване на енергията в общинските сгради, и разширяване на въздействието на положителните примери и върху жителите на цялата община. Стимулирането на интереса и повишаване осведомеността относно практиките и поведението във връзка с устойчивото потребление и ресурсната ефективност има потенциал да промени поведенческите нагласи сред лицата, обитаващи и стопанисващи сградите публична собственост и собствениците на сгради – жилищни и промишлени.

Факторът на поведението на хората при консумацията на енергия е толкова важен, колкото и техническата ефективност на средствата за производство на енергия. Ето защо общината със своята роля на регулатор и мотиватор е необходимо да съблюдава и прилага т. нар. „меки“ мерки за формирането на различен тип поведение спрямо консумацията на енергия.

Общината ще подпомага участието на гражданите в специализирани програми за повишаване на енергийната ефективност, подобряване чистотата на въздуха и ограничаване на енергийната бедност в бъдеще както чрез своите успешни примери и споделянето на опит, така и чрез административна и техническа помощ за крайните бенефициенти, когато това е възможно. Стимулирането на интереса към прилагането на мерки за по-ефективно използване на енергията в общинските сгради има потенциал да промени поведенческите нагласи сред жителите и лицата, стопанисващи сградите публична собственост.

С инициативи, провокиращи промяната на поведение и отношение към енергопотреблението и опазване на околната среда, насочени към децата и младежите, подрастващите ще имат възможност да формират активно отношение и поведение към климатичните особености като цяло.

Регулаторни инструменти за осъществяване на енергийни политики са градоустройството и териториалното планиране, стриктното съблюдаване на издаваните строителни разрешения за спазване на нормите за енергийна ефективност – особено с оглед на навлизащото задължително изискване за строителство на почти нулево-енергийни сгради, инвеститорския контрол върху проектите (включително по НПЕЕМЖС), а при възможност – осигуряване на преференции и данъчни облекчения при инвестиции в енергийна ефективност, ВЕИ и свързани технологии.

Функцията на общината във всички гореизброени инициативи е неизменна. Със своите проекти и дейности местната власт е един своеобразен медиатор между настъпващите нормативни изисквания и приложението им сред населението. Поради това общинската администрация е основната движеща сила към енергийния преход и необходимото звено той да се осъществи.

6.2. ОБЕКТИ

Обекти, с проектна готовност за въвеждане на енергоспестяващи мерки през периода на действие на програмата:

№	Обект	РЗП, м2	Обследване за ЕЕ, год.	Проектна готовност/кандидатстване за финансиране
1.	ОУ „Филип Тотю”, с. Върбовка	1468	2014	Работен проект входиран в НДЕФ, частично изпълнени мерки със собствено финансиране
2.	Покрит плувен басейн, гр. Павликени	1200	2016	Инвестиционен проект, осигурено собствено финансиране чрез заемен капитал , фонд ФЛАГ
3.	ОУ „Св. Св. Кирил и Методий” с. Батак	2024	2016	Работен проект, одобрен за финансиране от НДЕФ
4.	Спортна зала	1606	2018	Изготвен проект за реконс-

№	Обект	РЗП, м2	Обследване за ЕЕ, год.	Проектна готовност/кандидатстване за финансиране
				трукция.
5.	ОУ Климент Охридски, гр. Павликени, ул.” Илия Златев” №2	5438,46	2020	Извършено обследване за енергийна ефективност
6.	Многофамилна жилищна сграда, ул. ”П. К. Яворов”№ 16.	……..	Няма	Подадено заявление за финансиране от ББР по НПЕЕМЖС
7.	Многофамилна жилищна сграда, бул.”Руски”№ 59	……	Няма	Подадено заявление за финансиране от ББР по НПЕЕМЖС
8.	Други държавни и общински сгради		Няма	В зависимост от възможностите
9.	Системи за изкуствено улично осветление в гр. Павликени и гр. Бяла черква.		2019	Изготвен инвестиционен проект.
10.	Системи за изкуствено улично осветление във всички останали населени места в община Павликени		2017	В зависимост от възможностите

6.3. ФИНАНСОВО ОБЕЗПЕЧАВАНЕ ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ

За реализиране на проектите по енергийна ефективност на Община Павликени възможни източници на финансиране ще бъдат както действащите към момента, така и бъдещите финансови механизми и инструменти, описани в т. 5.2.

Бюджетни средства

В зависимост от планираното реализиране на мерки по енергийна ефективност, в общинския бюджет се залагат средствата за изпълнение на предвидените обекти за съответната година.

Други източници на финансиране

Кредитна линия за енергийна ефективност и възобновяеми енергийни източници, емисии на общински облигационни заеми (ценни книжа), банкови заеми, финансов лизинг и др. Могат да се използват както за изпълнение на цялостни проекти по енергийна ефективност, така и в случаите на съфинансиране на проекти.

7. ИЗПЪЛНЕНИЕ, МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА НА ПРИЛАГАНИТЕ МЕРКИ

За успешното реализиране на общинската политика по ЕЕ е необходимо да се наблюдава изпълнението на инвестиционните проекти, като се прави периодична оценка на резултатите. Анализът и оценката на постигнатите резултати не винаги са очевидни, въздействието от изпълнението на енергоспестяващите мерки представлява ефект с натрупване. Наблюдението, оценка и контрола са важни, тъй като тези дейности позволяват да се предприемат коригиращи действия, ако напредъка не е удовлетворяващ или ако се променят условията.

Ежегодно се прави мониторинг и оценка на изпълнението на Програмата за енергийна ефективност и постигнатите резултати за съответната година.

В съответствие с чл. 12, ал.7 от ЗЕЕ, Изпълнителният директор на Агенцията за устойчиво енергийно развитие утвърждава образец на отчет на изпълнението на дейностите и мерките от ПЕЕ. Отчетът систематизира данните и резултатите (очаквани и постигнати) от изпълне-

нието на дейностите и мерките от Програмата. Годишният отчет се представя на Общински съвет Павликени за информация и в Агенция за устойчиво енергийно развитие.

8. ОЧАКВАНИ ЕФЕКТИ И ОТЧЕТ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

Най-важните практически резултати, които ще се постигнат с реализирането на Програмата за енергийна ефективност са:

- икономия на средства от намаленото използвано количество енергия за осветление, отопление и охлаждане;
- създадена по-здравословна и комфортна среда за работа и живот;
- по-малко отделени парникови емисии.

Изпълнението на заложените цели и мерки в Програмата за енергийна ефективност води до устойчиво подобряване на условията и стандарта на живот на хората; диверсифициране на енергийните доставки и намаляване зависимостта на обектите от цените на горива и енергии; създаване на нови пазарни възможности за търговци (производители, фирми за услуги и т.н.) и разкриване на нови работни места; създаване на конкуренция между основните енергийни доставчици, по-голяма сигурност на доставките и намаляване на цената на първичните енергийни ресурси; подпомагане постигането на устойчиво енергийно развитие и подобряване на показателите на околната среда, свързано с изпълнение на поетите задължения от Република България.

Програмата за енергийна ефективност има отворен характер и в седем годишния си срок на действие ще се усъвършенства, допълва и променя в зависимост от ново постъпили данни, реалните потребности, срещаните проблеми и финансовите възможности.